

Erfinrichtingsplan
Mts Storkhorst-Rensing, Schurinkweg 12 in Harreveld

Ten behoeve van verlegging van het agrarisch bouwperceel

Colofon

Erfinrichtingsplan Mts Storkhorst-Rensing, Schurinkweg 12 in Harreveld

Ten behoeve van verlegging van het agrarisch bouwperceel

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever : Van Westreenen
Contactpersoon: dhr. A. Versteeg

Projectnummer en versie: 425, versie 1.1		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 5 juni 2014
Ligging projectgebied: Schurinkweg 12 in Harreveld	X230.844 Y444.931	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

[@natuurbankOverijssel](https://twitter.com/natuurbankOverijssel)

1. Inleiding

Maatschap Storkhorst-Rensing, gelegen aan de Schurinkweg 12 in Harrveld, heeft Natuurbank Overijssel gevraagd om een erfinpassingsplan op te stellen voor het bedrijf. Het erfinpassingsplan wordt opgesteld in het kader van de wenselijke verlegging van het agrarisch bouwperceel. Het landschapsplan wordt opgesteld op basis van een analyse van het huidige erf, het omringende landschap en abiotische omstandigheden zoals bodem en grondwater.

Naast een advies voor inrichting van het erf en uit te voeren inrichtingsmaatregelen, wordt dit rapport afgesloten met een advies over het wenselijke beheer van de beplanting.

2. Landschapsanalyse

2.1 Ligging van het plangebied

Mts Schurink-Rensing is gelegen aan de Schurinkweg 12 in Harreveld. Het ligt circa 2 kilometer ten noorwesten van de woonkern Harrveld. Op onderstaande kaart wordt de globale ligging van het plangebied in de omgeving weergegeven.

Ligging van het plangebied in de omgeving.

2.2 Ontstaansgeschiedenis van het omringende landschap

Tijdens het Saalien, de laatste ijstijd waarbij het landijs tot in Nederland kwam, werden de Rijn en Maas gedwongen hun noordelijke loop door respectievelijk het huidige IJsseldal en de Gelderse Vallei, af te buigen naar het westen. De sedimenten die door de Rijn en Maas waren afgezet, werden door het ijs opgestuwd en deels overdekt met nieuwe lagen. De stuwwallen, zoals de Montferlandsche Berg, zijn daarvan de meest evidente overblijfselen. Het is daardoor mogelijk oude sedimentlagen (klei) van bijna een miljoen jaar geleden op plekken in Montferland te vinden. Door de stuwing van het landijs zijn de afzettinglagen veelal scheef komen te liggen, waardoor men in de stuwrichting verschillende lagen op korte afstand van elkaar kan aantreffen. Waar slecht doorlatende kleilagen voorkomen, zijn soms meertjes ontstaan, zoals bij het Peeske ten zuidoosten van Beek.

Bij het smelten van het ijs stroomde het water van de stuwwallen en liet grof, kriskras gelaagd materiaal achter, de smeltwaterafzettingen (sand). Vooral in het voorjaar werd veel smeltwater bovengronds

afgevoerd over de nog bevroren ondergrond (permafrost). Daarbij zijn brede dalen ontstaan, bijvoorbeeld tussen Zeddam en Stokkum, waar het de scheiding vormt tussen het gestuwde preglaciale materiaal en het gestuwde materiaal bedekt door een smeltwaterafzetting. Voor de mond van de dalen ligt uitgeschuurd, grof materiaal: de uitspoelingswaaiers. De Rijn had in de warmere tussenperiode, het Eemien, haar weg in noordelijke richting ten oosten van de Montferlandsche Berg hervonden.

Gedurende het koudere Weichselien brak de Rijn door de stuwwallen tussen Montferland en Veluwe en stroomde de Rijnloop ten noorden van de Montferlandsche Berg naar het westen. De brede, vlechtende rivierloop van de Rijn leidde tot terrassen tussen de stuwwallen en het dekzandgebied. Zand dat uit de rivierbedding verstoof vormde ten westen van de huidige Oude IJsselloop (oude) rivierduinen van grof zand. In een koudere tussenperiode van het Weichselien werd veel zand uit de droogstaande rivierbedding door de wind verspreid, het oudere dekzand. Deze afzetting, de formatie van Kreftenheye, die bestaat uit lemige en minder lemige laagjes, komt veel voor in de Achterhoek. Veelal bevonden zich natte, moerassige plekken zich in het gebied, later ook wel 'slat' genoemd. Soms vond hier ook veenvorming plaats.

In het Midden-Weichselien brak de Rijnloop bij de Gelderse Poort door de stuwwal tussen Montferland en Nijmegen-Kleef. Daarmee werd de Oude IJsselloop als hoofdtak verlaten. In de Oude en Jonge Dryastijd was het weer kouder en traden opnieuw zandverstuivingen op. Het Jonger Dekzand I, dat meestal een lager leemgehalte heeft dan het oude dekzand, is veelal in ruggen parallel aan beken afgezet, zoals de rug van Lintelo langs de Keizersbeek. Het Jonger Dekzand II uit de Jonge Dryastijd komt veel voor in de omgeving van Zelhem, langs de randen van de stuwwallen en als ruggen (Halse rug of Romeinendiek). Dit Jonger dekzand ligt eveneens in de omgeving van Didam en Wehl aan de oppervlak, maar welk type dit precies is, is onbekend. Bij het smelten van sneeuw en ijs in het voorjaar werd in korte tijd veel water afgevoerd, waarbij ook veel sediment werd verplaatst. De rivierbeddingen werden hiermee snel opgevuld, waardoor het water een nieuwe weg moest vinden en een systeem van verwilderde of vlechtende watergeulen ontstond. (bron: LOP-Doetinchem).

2.3 Het landschap

Het plangebied en de omgeving behoren tot het heideontginningslandschap. Dit is een jong ontginningslandschap welke is ontstaan na de grootschalige ontginning van droge- en natte heiden eind 19^e eeuw- begin 20^e eeuw. Bij de ontginning van de heide ging men rationeel te werk. Dit is te zien aan de rechte lijnen: zo veel mogelijk rechte wegen en rechte percelen. Beken en sloten vormen vaak de kavelgrens. Grasland en bouwland komen beide veel voor. Er zijn in het heideontginning landschap vaak nog onverharde wegen te vinden. Het landschap was in het verleden besloten door houtwallen en houtsingels op de hogere delen en knotbomen in de lagere gebieden. Tegenwoordig is het heideontginningslandschap meer open, doordat veel beplanting is verdwenen. De bebouwing is verspreid over het landschap. Langs de ontginningswegen zijn zomereiken als laanbeplanting aangelegd.

2.4 Bodem en water

Het erf ligt op een veldpodzol; dit is een kalkloze grondsoort. De veldpodzol kent een vrij diepe ontwatering (bron: prov. Gelderland). Het erf ligt in een gebied met matige kwel. Door de fijnmazige ontwatering van het plangebied en de omgeving, treed deze kwel niet meer uit in de wortelzone. Kwelinvloeden zijn nog zichtbaar in sloten en greppels.

De gemiddeld laagste grondwaterstand is 160 cm beneden maaiveld, de gemiddeld hoogste grondwaterstand is 72 cm beneden maaiveld en de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand is 100 cm beneden maaiveld.

Uitsnede uit de bodemkaart (links) en de kwel-infiltratiekaart (rechts).

2.5 Karakteristieke beplantingsvormen en soorten

Ieder landschapstype kent eigen beplantingsvormen en karakteristieke soorten. Vooral de aanwezige soorten in het landschap worden sterk bepaald door het bodemtype en (grond)watersysteem. De volgende beplantingsvormen zijn karakteristiek voor het heideontginningslandschap;

hakhoutsingels

hakhoutsingels komen voor rondom de percelen en als windbreker rondom erven. Soorten die veel in een houthoutsingel voorkomen zijn zomereik, berk, els, sleedoorn, veldesdoorn, Gelderse roos, inheemse vogelkers, vuilboom, hazelaar en lijsterbes. De singels worden als hakhout beheerd, al dan niet met behoud van overstaanders.

Solitaire erfbomen

Op de meeste erven staan één of meerdere solitaire loofbomen. Dit zijn meest zomereiken, maar soms ook ruwe berk.

2.6 Het erf in het landschap

Karakteristiek voor het boerenerf in deze streek is de ligging van de gebouwen. Tot in de 70-er jaren lag direct achter de meeste boerderijen, waar het melkvee in was gestald, een hooiberg. Daarom heen gegroepeerd lagen stallen voor kleinvee en een berging voor tractoren en machines.

Het voorerf

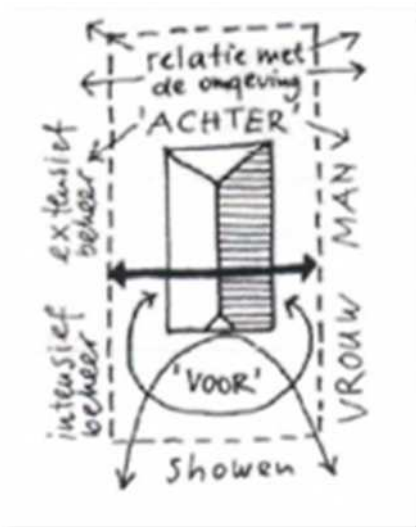
De erfindeling is een afspiegeling van de taakverdeling tussen boer en boerin. Het erf aan de voorkant is de siertuin. Dit was het domein van de boerin. Het vormt een in zichzelf gekeerd gebied en het onderhoud, dat voor het grootste deel in de zomer plaatsvindt, is intensief. Er zijn drie verschillende soorten boerderijtuinen:

- De klassieke (nuts)tuin waar de nutsfunctie overheerst. Hier staat groente met soms wat fruit en een kleine hoeveelheid bloemen. Staan er veel bloemen in, dan noemen we het een 'versierde nutstuin'.
- De formele tuin bevat symmetrische figuren die omzoomd zijn met grind. Het patroon wordt vaak omzoomd met een (buxus)haag of een rand van bloeiende planten. De patronen zijn gevuld met rozen en andere soorten beplanting.
- De boerderijtuin is een 'moderne' boerderij tuin. Deze tuinen wijken af van de hiervoor genoemde tuinen. Het zijn tuinen zonder een samenhangende ordening.

De boerderij wordt beschaduwd door 2 of 3 leilinden. Vaak stonden deze aan de zuidkant om de (kaas)kelder koel te houden in warme zomers. Ook staan leilinden aan de voorkant van de boerderij. Soms treffen we een paar hoogstamfruitbomen aan; meestal pruimen, appels, peren of soms een kers. Het meeste fruit is ondergebracht in de 'bongerd'.

Het achtererf

De stal en de bijgebouwen met het achtererf is het werkterrein van de boer. De beplanting bestaat uit (knot)bomen, hakhout, struweelbeplanting (wilde haag van diverse heesters) en soms een erfbosje met zomereiken in het oude ontginningslandschap. Ook werden er walnoten aangeplant tegen insecten. De moestuin werd meestal omzoomd door een doornhaag om de groenten te beschermen tegen wildvraat. Ook kwamen omheiningen voor van gevlochten wilgentenen. Het onderhoud van deze beplanting is vooral winterwerk. Het achtererf houdt de relatie open met het achterland; de es of het hooiland. Het erfgedeelte direct naast de stal is het overgangsgebied, dat zowel kan behoren bij het voor- als het achtererf. Dit overgangsgebied bevat vaak de moestuin.

Traditionele erfopbouw met 'voor' en 'achter'.

Het erf in het plangebied is gelegen in een jong ontginningslandschap. De erfopbouw komt daarbij niet overeen met de traditionele erfopbouw zoals we die kennen uit het kampenlandschap van Harreveld en Zieuwent.

2.7 Ruimtelijke opbouw van het erf

Het erf ligt direct aan een doorgaande weg. De boerderij ligt met de voorzijde naar de weg en de bijgebouwen liggen naast de woning. Het erf is in de 2^e helft van de 20^e eeuw opgericht.

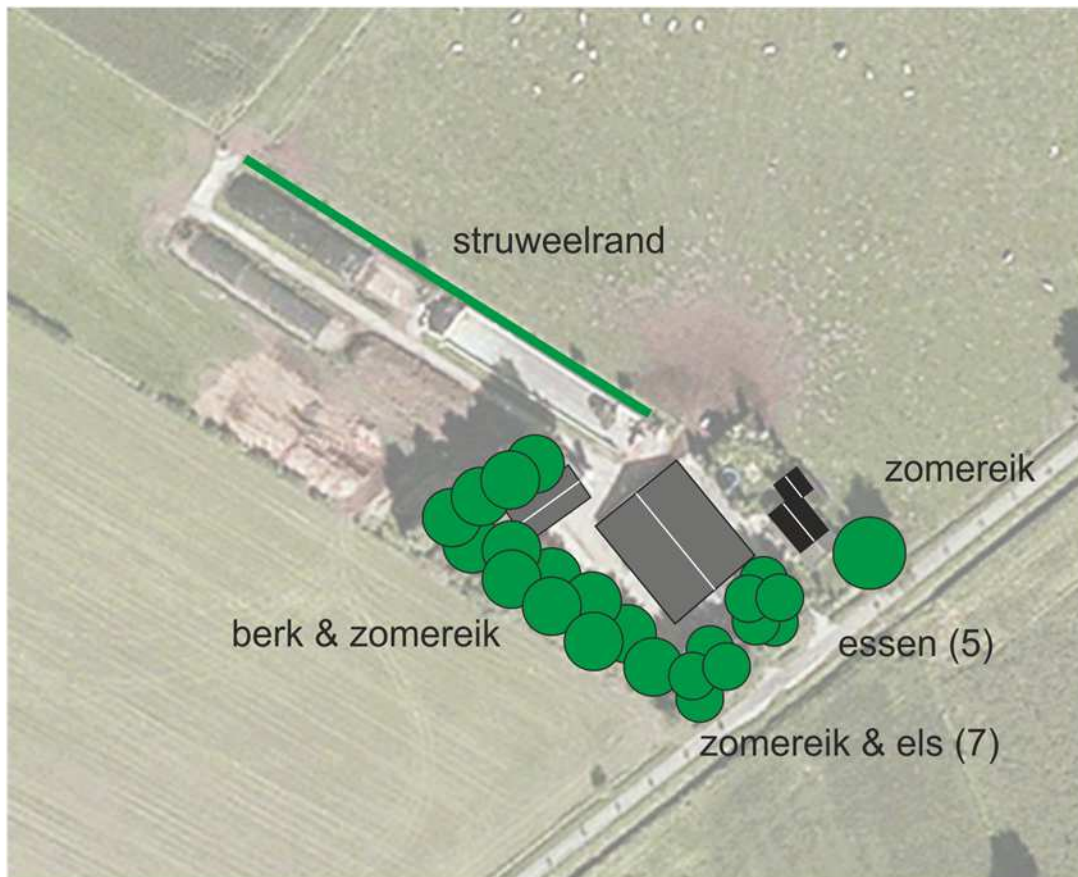

Luchtfoto van het erf.

3.5 Aanwezige erfbeplanting

Rondom de woning is een kleine siertuin aanwezig met gazon en enkele struiken en vaste planten. Voor de woning staat een vrij forse zomereik. Aan de voorzijde van de loopstal staat een groepje solitaire essen en eiken. Aan de zuidzijde van het erf en achter de huidige werktuigenberging ligt een strook hakhout met voornamelijk zomereik, els en berk met wat ondergroei van lijsterbes. Aan de noordzijde van de sleufsilos ligt een struweelrand. In de struweelrand staan enkele wilgen, braam, els en berk. In de struweelrand zitten enkele open plekken. Deze geven de struweelrand structuur.

De aanwezige erfbeplanting op het erf.

3.6 Analyse van de ruimtelijke kwaliteit

Het erf is een 'standaard' agrarisch erf met beplantingsvormen en hoeveelheden die gebruikelijk zijn voor ontginningsboerderijen welke in de 2^e helft van de 19^e eeuw gebouwd zijn. Het erf is niet opgebouwd volgende de traditionele erfopbouw zoals deze kenmerkend is voor het kampenlandschap.

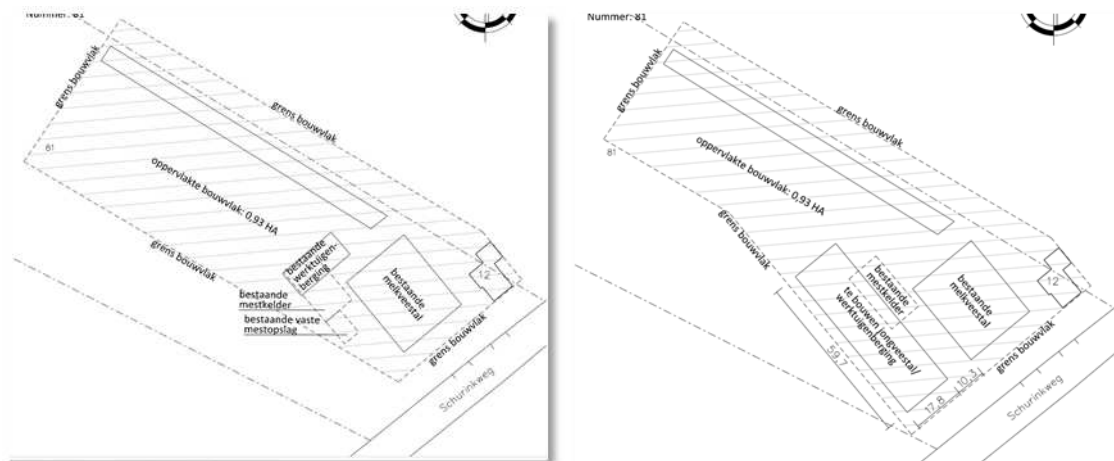
3.7 Conclusie

De aanwezige gebouwen worden redelijk ingepast door een hakhoutsingel en een groep solitaire essen en zomereiken aan de voorzijde.

4. Voorgenomen activiteit

4.1 Algemeen

Maatschap Storkhorst-Rensing wil het huidige bouwblok verleggen om zo voldoende bouw mogelijkheden te krijgen voor de bouw van een werktuigenberging-jongveestal.

Weergave van de huidige- (links) en wenselijke begrenzing van het agrarisch bouwblok.

5. Uitgangspunten voor het ontwerp

5.1 Algemene uitgangspunten

Het nieuwe erfontwerp is tot stand gekomen op basis van een ruimtelijke analyse waarbij gekeken is naar de aanwezige erfbeplanting, de functies van het erf, de nieuwe wenselijke ontwikkelingen, het omringende landschap en streekeigen- karakteristieke beplanting. Bij de ontwikkeling van het erfbeplantingsplan zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Zichtbaarheid bebouwing

Agrarische bebouwing mag zichtbaar zijn in het agrarisch cultuurlandschap. Het uitgangspunt is niet om alle bebouwing achter een 'groene muur' te plaatsen. Lelijke objecten worden bij voorkeur wel achter 'groen' geplaatst.

Streekeigen beplanting

Als plantmateriaal voor nieuwe beplanting wordt streekeigen beplanting gebuikt. Dit is beplanting welke karakteristiek is voor het landschap en geschikt is op de locatie (bodem, water). Naast het aanleggen van beplanting, kan het zinvol om bestaande niet inheemse beplanting te verwijderen en al dan niet te vervangen voor inheems plantmateriaal.

Behoud bestaande oppervlakte groen

De oppervlakte groen, welke verloren gaat door uitbreidingsplannen, wordt als nieuwe beplanting opgenomen in het plan.

5.2 Kwantitatieve eisen aan bedrijfsuitbreiding

De gemeente Oost Gelre heeft geen kwantitatieve normen als richtlijn vastgesteld voor toe te voegen nieuwe erfbeplanting en landschapselementen bij uitbreiding van het agrarisch bouwperceel. Bij het opstellen van het ontwerp van de nieuwe erfbeplanting wordt onderstaande kwantitatieve norm gehanteerd. De kwantitatieve normen zoals benut voor het ontwerp zijn¹:

Te realiseren eenheden landschapselementen op percelen van 500 tot 2000 m² – per 500 m² perceel:

Enkele opgaande beplanting	20 strekkende meter
Boomgaard	niet haalbaar
Vlakkormige opgaande beplanting	40 m ²
Haag	25 strekkende meter
Poel	niet haalbaar
Vlakkormig riet – natte oever	30 m ²

Te realiseren eenheden landschapselementen op percelen vanaf 2000 m² – per 500m² perceel:

Enkele opgaande beplanting	20 strekkende meter
Boomgaard	80 m ²
Vlakkormige opgaande beplanting	40 m ²
Haag	50 strekkende meter
Oeverlijn poel	15 strekkende meter
Vlakkormig riet – natte oever	30 m ²

Aandachtspunten:

Een combinatie van elementen is ook mogelijk. De totale hoeveelheid landschapselementen moet daarbij wel gehaald worden. Een poel moet een minimale wateroppervlakte van 50 m² (exclusief talud) hebben. Anders kan deze niet als zodanig functioneren. Op een klein perceel is het dan vrij onmogelijk om een goede poel te realiseren. De in de beschrijving genoemde minimale maten zijn leidend.

Welke landschapselementen valt onder:

Enkele opgaande beplanting <ul style="list-style-type: none"> - Elzensingel - Bossingel - Laan - Knotboom - Fruitlaan - Bomenrij 	Haag <ul style="list-style-type: none"> - Knip- of scheerheg - Struweelhaag - Vlechthege
Boomgaard <ul style="list-style-type: none"> - Hoogstamboomgaard - Halfstamboomgaard - Struikenboomgaard 	Oeverlijn vijver <ul style="list-style-type: none"> - Poel en klein historisch water
Vlakkormige opgaande beplanting <ul style="list-style-type: none"> - Houtwal - Struweelrand - Hakhoutbos - Griend 	Vlakkormig riet – natte oever <ul style="list-style-type: none"> - Rietzoom en klein rietperceel - Natuurvriendelijke oever

5.3 Opgave voor nieuwe beplanting

Het agrarisch bouwperceel wordt niet vergroot. Door de verlegging van het bouwperceel en de bouw van de nieuwe werktuigenberging-jongveestal gaat ca 600m² beplanting verloren. Bij het opstellen van het

¹ Beplanting die eventueel door uitbreiding van het bouwperceel verdwijnt, wordt daar bij opgeteld.

erfbepantingsplan wordt de verloren gegane oppervlakte minimaal opgenomen in het nieuwe erfbepantingsplan.

6. Het ontwerp

6.1 Algemeen

Omdat de oppervlakte van het bouwblok niet wordt vergroot, is er geen kwantitatieve verplichting voor de aanleg van extra erfbepanting. Ondanks het ontbreken van deze verplichting kan de ruimtelijke kwaliteit van het erf versterkt worden door de aanleg van erfbepanting, vooral aan de voorzijde en de noordzijde omdat alleen deze kanten van het erf vrij zichtbaar zijn vanaf de Goorstraat. In dit hoofdstuk wordt het ontwerp voor versterking van de landschappelijke inpassing nader uiteen gezet.

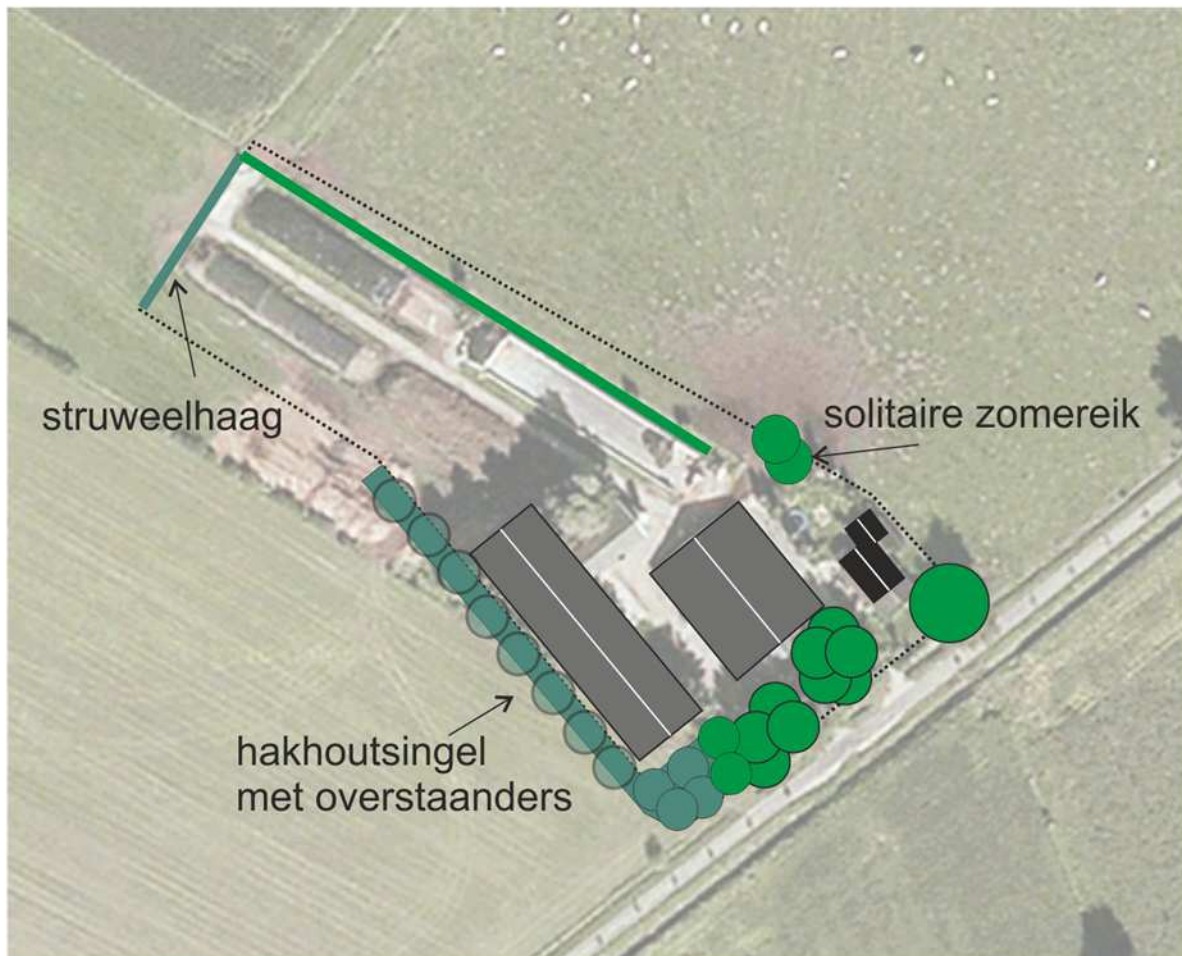
Kwantitatieve verplichting:

- geen

Geadviseerd wordt om het erf landschappelijk te versterken door de volgende onderdelen aan te leggen:

- 700 m² hakhouthoutsingel met overstaanders (zomereik)
- 2 solitaire zomereiken
- 120 m² struweelhaag

Op de onderstaande afbeelding wordt het ontwerp weergegeven.

Landschappelijke inpassing van het nieuwe erf.

6.2 Toelichting op de verschillende beplantingstypen

Hakhoutsingels

Hakhoutsingels treffen in de Achterhoek aan langs perceelscheidingen, watergangen en om erven. Met name tijdens de afgelopen ruilverkavelingen zijn veel nieuwe hakhoutsingels aangelegd. Deze liggen niet op een wallichaam. Door een actief beheer kunnen het dichten bosschages worden die een leefgebied vormt voor kleine zoogdieren en vogels. De houtsingels rondom het plangebied bestaan hoofdzakelijk uit zomereik en berk, met een bijmenging van lijsterbes, vuilboom en hazelaar.

Solitaire bomen

Veel solitaire bomen in het landschap vormen een relict van een oude houtwal of bosje. Solitaire bomen treffen we vooral aan op erven waar ze alleen of in groepjes staan. Solitaire bomen kunnen uitgroeien tot beeldbepalende objecten op het erf. In het heideontginnings- en kampenlandschap van de Oost-Achterhoek gaat het meestal om solitaire zomereiken, berken (droge gebieden) en elzen, essen en populieren (natte gebieden).

Struweelhaag

Struweelhagen komen in heel Gelderland voor en er zijn vele lokale varianten. Een struweelhaag wordt minder frequent gesnoeid en kan daardoor breder uitgroeien. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals vlechtheggen. Struweelhagen vormen een belangrijk leefgebied voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna.

Voorbeeld van een struweelhaag (Etten, Tappenweg juli 2013)

7. Inrichting en beheer

Om tot het wenselijke eindbeeld te komen, dienen de volgende inrichtings- en beheermaatregelen uitgevoerd te worden.

7.1 inrichtingsmaatregelen

Struweelhaag

De struweelhaag wordt minimaal 3 meter breed en bestaat uit twee rijen bosplantsoen met een plantverband van 1,5 x 1,5 m¹. Beplanting wordt in voldoende groot plantgat geplant. Ter bescherming van de beplantingstrook wordt een smalle greppel tussen agrarisch cultuurland en de struweelhaag aangebracht, of de beplantingstrook wordt uitgerasterd.

De struweelhaag bestaat uit een gemengd plantsoen met struikvormers met veldesdoorn, sleedoorn, berk, boswilg, meidoorn, hazelaar, lijsterbes, Gelderse roos, vuilboom, liguster en wilde krent.

Hakhoutsingel

De houthoutsingel wordt 5 m¹ breed en bestaat uit drie rijen bosplantsoen met een plantverband van 1,5x1,5 m¹. Beplanting wordt in voldoende groot plantgat geplant. Ter bescherming van de beplantingstrook wordt een smalle greppel tussen agrarisch cultuurland en de singel aangebracht, of de beplantingstrook wordt uitgerasterd. De hakhoutsingel bestaat uit een gemengd plantsoen met, zomereik, els, es, berk, hazelaar, lijsterbes, Gelderse roos, vuilboom en liguster (gelijk gemengd). De minimale maat van het plantsoen bedraagt 60-80cm.

In de houtsingel worden 12 als laanboom gekweekte zomereiken aangeplant en voorzien van boompalen en boomband. Deze bomen mogen zich ontwikkelen als overstaanders in de hakhoutsingel.

Hakhoutsingel met overstaanders (Schurinkweg Harreveld, 2014)

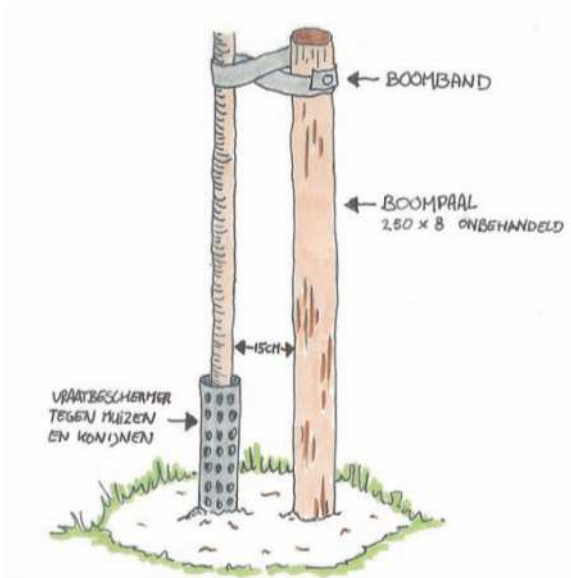
Solitaire zomereik

Er worden twee solitaire zomereiken gepland. Deze hebben een minimale stamomtrek van 10-12cm op 1,5 m1 hoogte boven de wortelvoet. De bomen worden geplant in ruim plantgat en ondersteund door twee boompalen en boomband. Er worden twee als laanbomen gekweekte bomen gebruikt.

Het aanplanten van een boom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een laanboom met een minimale omtrek van 10-12 cm. U kunt ook kiezen voor een grotere maat, bijvoorbeeld 14-16 cm met kluit. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

Specifieke plantinstructie

1. Voor het aanplanten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat dient daarom ongeveer een afmeting te hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
2. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (dit is meestal het zuidwesten). Bevestig de jonge boom met een brede band aan de boompaal.
3. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas indien nodig bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.
4. Plaats bij een bomengroep de bomen ruim uit elkaar, de minimale plantafstand is 6 meter. Een volwassen boom kan al snel een kroon ontwikkelen van 10 meter breed.

7.2 Beheer

Het is wenselijk om na aanleg vervolgbeheer uit te voeren om tot het wenselijk e eindbeeld te komen. De aangelegde elementen dienen als volgt beheerd te worden.

Hakhoutsingel

De singel wordt beheerd als hakhoutsingel. Goed onderhouden houtwallen en houtsingels bestaan uit een boom-, kruid- en struiklaag. Na ongeveer 5-6 jaar zullen de takken in de houtsingel of wal elkaar gaan raken en dient er waar nodig gesnoeid en gedund worden. Na 10 jaar is de eerste keer onderhoud noodzakelijk. De meeste houtsingels en houtwallen worden als hakhout beheerd en tussen de 10-12 jaar afgezet. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Bij voorkeur dient er kleinschalig gewerkt te worden waarbij niet alle singels tegelijk een onderhoudsbeurt krijgen. Om de variatie in leeftijd te waarborgen dient ieder jaar, afhankelijk van het onderhoudsinterval, een gedeelte van de singel te worden afgezet. Bij het afzetten is het in elk geval van belang dat er genoeg licht op de bodem valt om de stobben te laten uitlopen. Dat betekent vaak een vrij drastische dunning. De zomereiken laanbomen worden bij het afzetten van de singels gespaard zodat deze kunnen uitgroeien tot volwassen zomereiken.

Solitaire zomereiken

Geen beheer, mogelijk opkronen als schade aan landbouwvoertuigen ontstaat door lage takken.

Struweelhaag

De struweelhaag wordt beheerd als hakhoutsingel. Na 10 jaar is de eerste keer onderhoud noodzakelijk. De meeste struweelhagen worden als hakhout beheerd en tussen de 10-12 jaar afgezet. Afzetten betekent dat de beplanting op 10 à 20 cm boven de grond wordt afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Bij het afzetten is het in elk geval van belang dat er genoeg licht op de bodem valt om de stobben te laten uitlopen. Dat betekent vaak een vrij drastische dunning (*Bron: Landschapsbeheer Gelderland. Zie ook www.landschapsbeheergelderland.nl*)